

Başlangıcından Bugüne: COVID-19 ve İtalya

From the Beginning Today: COVID-19 and Italy

Fatma Mehtap Pasin Gualano

İç Hastalıkları, Acil Hastalıklar ve Nadir Hastalıklar Uzmanı, Ospedale Sandro Pertini, Roma, İtalya

ÖZET

İtalya Covid-19 Hastalığıyla Dünyada en erken tanışan (29 Ocak 2020) ve bu beklenmedik tanışmanın faturasını çok ağır ödeyen ülkelerden biri oldu. Öyle ki, henüz adı bile kesinleşmemişken birdenbire hayatımıza giren bu virus, İtalya'da uzun yıllar kapanmayacak yaralar açtı. 10 Ocak'a kadar "evlerden uzak" duygusuyla izlediğimiz virüsü kapımızın önünde hiç de beklemediğimiz kadar çabuk bulduk ve hala da mücadele etmeye devam ediyoruz. Okuyacağınız makale, İtalya'nın virüsle karşılaşmasından bugüne kadar yaşadığı süreci, en basit haliyle özetlemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Covid-19, İtalya, pandemi

Geliş Tarihi: 18.05.2020

Kabul Tarihi: 19.05.2020

ABSTRACT

Italy was the earliest meeting in the world with Covid-19 Disease (January 29, 2020) and it was one of the countries that heavily billed this unexpected meeting. So much so that this virus, which suddenly entered our lives even though its name has not been confirmed, has been wounds that will not heal for long years in Italy. We found the virus that we watched until 10 January with the feeling of "away from home" as soon as we expected at our door and we still continue to fight it. The article you can read aims to summarize the process that Italy has experienced since its encounter with the virus in its simplest form.

Key Words: Covid-19, Italy, pandemic

Received: 05.18.2020

Accepted: 05.19.2020

ORCID ID: F.M.P.G. 0000-0001-9198-0179

Yazışma Adresi / Address for Correspondence: Dr. Fatma Mehtap Pasin Gualano, Ospedale Sandro Pertini, Roma, İtalya E-posta: mpg.roma@hotmail.it

©Telif Hakkı 2020 Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi - Makale metnine <http://medicaljournal.gazi.edu.tr/> web adresinden ulaşılabilir.

©Copyright 2020 by Gazi University Medical Faculty - Available on-line at web site <http://medicaljournal.gazi.edu.tr/>

doi:<http://dx.doi.org/10.12996/gmj.2020.64>

7 Ocak : Çin'in Wuhan kentinde, Aralık ayında gözlenmeye başlayan viral broncopulmonit hastaları, 34 yaşındaki bir göz doktorunun dikkat çekmesi ile 7 hastayı ve aileleri ve yakınlarını gözlem altına almasıyla başlayan süreç, 7 Ocak'ta Çin bilim adamlarının virüsü izole etmeyi başarmalarıyla bir kimliğe bürünmeye başladı. Ancak bu bilgi açıklandıktan 17 gün sonra pre-publike edildi.

10 Ocak: Dünya Sağlık Örgütü SARS ve MERS gibi Coronavirus ailesine ait bu virüsü resmen kabul etti ve virüsün yayılmasını önleyecek basit önlemleri bildirdi. Bu önlemler arasında, Çin'e gidip gelmeyi kısıtlayan hiçbir madde göze çarpmadığı gibi, özellikle maske kullanımı ile ilgili bugün bile hala tartışılan öneriler yer alıyordu. Bütün hastalar Çin'in Wuhan bölgesinde saptanmışlardı ve virüsün virüsü hakkında henüz hiçbir bilgi verilmemişti.

12 Ocak: Çinli bilim adamı virüsün moleküler yapısını çözdüler ve bu hastalığı teşhis edebilecek kitin geliştirilmesi konusunda bilim dünyasına umut verdiler.

21 Ocak: Çin ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), virüsün "tur atladığını" ve muhtemelen hayvandan insana geçiş yaptığını bildirdiler. Bu aşamada İtalya Sağlık Bakanlığı çok özel durumlarda dışarıda Çin'e gidilmemesi tavsiyesinde bulundu. Tam da o günlerde Wuhan şehri izole edildi ve Pekin ve Makao gibi şehirler de dahil olmak üzere Çin Yeni Yıl kutlamaları iptal edildi.

29 Ocak: İlk defa İtalya'da Covid-19 teşhisi konuldu. Hastalar orta yaşın üzerinde Çin'in Wuhan şehrinde gelen bir çiftti. Bir kaç gündür İtalya'da turizm amaçlı bulunuyorlar, ve İtalya'nın kuzeyindeki şehirleri ziyaret edip, Çin vatandaşlarıyla organize ettikleri karşılaşmadan dönüyorlardı. 60 yaşın üzerindeki erkek, otelde hastalanıyor ve semptomların yarattığı şüphe nedeniyle İtalya'nın en önemli enfeksiyon hastalıkları hastanelerinden biri olan Spallanzani Hastanesine yatırılıyor, bir kaç gün sonra da karısı da başlangıçta asemptomatik olmasına rağmen, hastalık belirtileri gösteriyor ve çift 50 gün süreyle yatacakları hastanede tedavi altına alınıyorlardı. İtalyan çiftin Covid-19 tanısıyla tedavi altına alındıkları haberini İtalyan başbakanı halka duyuruyor ve bu aşamada Çin ile hava trafiği Avrupa'da sadece İtalya tarafından tamamen durduruluyordu.

30 Ocak: DSÖ beklenen pandemi açıklamasını yapmıyor ancak, uluslararası "yüksek halk sağlığı riski" uyarısında bulunuyordu.

8 Şubat: DSÖ Çin'deki salgının kontrol altına alındığına ve hastalık bulaşan kişi sayısında azalma olduğuna dair umut veren bir açıklama yapıyordu.

11 Şubat: DSÖ Coronavirus ailesinden gelen virüsün yol aldığı hastalığa COVID-19 isminin verildiğini açıklıyordu. Bu aşamada virüsün ismi de 2019-nCoV dan Sars CoV-2 olarak değiştiriliyor ve buna gerekçe olarak da virüsün Sars'a neden olan Coronavirus ailesinin diğer fertiyle olan benzerliği gösteriliyordu.

18-21 Şubat: 1 numaralı hasta 38 yaşındaki Mattia, Codogno'da acil servise başvuruyor, ama herhangi bir şüpheli semptomu olmadığı için, ve çok kısa bir süre önce Çin'den dönen iş arkadaşı ile yedikleri aksam yemeğinden hic söz etmediği için, önlem için bile olsa hastanede yatmayı reddediyor ve evine dönüyordu. Ancak çok kısa bir süre sonra, solunum sıkıntısı da dahil olmak üzere tüm semptomların ağırlaşması nedeniyle acil servise geri geliyor ve yoğun bakım ünitesinde tedavi altına alınıyordu. Ancak bu vesileyle, hastanın eşi Çin'den dönen iş arkadaşı ile yapılan yemekten söz ediyordu. Çin'den dönen iş adamı da, yapılan testte pozitif çıkıyor ve Mattia'nın karşılaştığı tüm sağlık personeli başta olmak üzere, aileler, arkadaşlar ve kısaca tüm şehirde hastalık patlak veriyordu. Lombardia bölgesindeki bir Lodigiano'da birden bire bir kaç coronavirus vak'asi görülüyor ve bu hastaların ne Çin'e gitmedikleri gibi, Çin'den gelen kimseyle de görüşmedikleri belirleniyor ve İtalya'da virüsün iki ayrı kanaldan olmak üzere tehlike oluşturmaya başlaması ihtimaliyle Codogno, Castiglione d'Adda ve Casalpustrelengo gibi bir çok yerleşim yeri giriş çıkışlara kapatılıyordu. Aynı günlerde, Veneto bölgesinde Padova'ya bağlı Vo' Euganeo ve bir çok küçük yerleşim bölgesi birbiri arkasına çoğalan hastalar nedeniyle "kırmızı bölge" ilan ediliyordu.

Herşeyi çok kötüleştiren bir başka durum da, İtalya'da yıllarca hatırlanacak ve hiç kimsenin gözlerinin önünden gitmeyecek olan görüntülerle, bugün bile bulaşma ağı tam olarak açılığa kavuşmayan Bergamo bölgesinde ortaya çıkıyordu. Val Seriana, Alzano, Lombardo, Nembro gibi şehirlerde başlayan, bu mevsimde bölgede çok yaygın olan tarımla ilgili festivaller nedeniyle kolayca yayıldığı düşüncesi aklı yakın gelen salgın, bütün bölgeyi etkisi altına alıyor, Alzano, Nembro gibi şehirler nedense kırmızı bölge uygulamasının dışında kalıyor ve Bergamo şehri dahil olmak üzere hastalık tüm bölgede korkutucu bir şekilde patlak veriyordu. Hastaneler tam anlamıyla çöküntüye uğruyor, hem hastalanan sağlık personeli, hem de hiçbir sistemin kolayca altından kalkamayacağı ağır hasta sayısı nedeniyle sayıları yüzleri aşan ölümler bütün ülkeyi yasa boğuyordu. Dünya üzerinde, Çin dışında İtalya, İran, Güney Kore'de hasta sayıları artıyor ama DSÖ hala pandemiye açıklıyordu.

4, 8 ve 9 Mart: İtalya'nın SARS CoV-2 ile savaşındaki 3 önemli gün: Covid-19 hastalığı özellikle Kuzey İtalya olmak üzere tüm ülkeye yayılıyor ve 4 Mart günü hükümet 15 Mart'a kadar üniversiteler dahil olmak üzere tüm okulları kapatıyordu. 8 Mart günü yayımlanan kararname ile de Lombardia ve 14 ayrı bölge kırmızı alan ilan ediliyor, bu haber 1 gün önce söylenti olarak yayıldığı için kuzeyden güneye doğru büyük bir kaçış başlıyor ve ulaşım sistemi alt üst oluyordu. Kuzeyden başlayan bu kaçışın da etkisi ve virüsün yayılma hızı göz önüne alınarak 9 Mart günü, yeni bir kararname ile bütün İtalya koruma bölgesi ilan ediliyor, hükümet ben evde kalıyorum hashtagi ile (#iorestoacasa) "smart working" dönemini baslatıyor, bütün basın organları ve web aracılığıyla özellikle genç nüfusu ikna etmeye çalışıyordu. Sadece özel ihtiyaçlar için, supermarkete, eczanelere, iş yerine gitmek için evden çıkmaya izin veriliyordu.

11 Mart: DSÖ Genel Başkanı Tedros Adhanom Ghebreyesus Genevre'de verdiği bir brifing ile pandemiye resmen açıklıyordu. Ama İtalya bu sırada zaten alabileceği tüm önlemleri alıyor, ve aynı gün besin satan yerler, eczaneler, 1. Derece ihtiyaç aktiviteleri (gözlük satan yerler, bilgisayar, telefon tamircileri, kuru temizlemeciler vb) dışında bütün aktiviteleri ülke çapında durduruyordu.

22 Mart: Sağlık Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı tüm ülke çapında aynı bölgede bile olsa yaşanan şehirlerden hangi araçlarla olursa olsun giriş-çıkışı yasaklayan yeni bir karar alıyorlardı. Bu karar sadece çalışma ve sağlık nedeniyle bir şehirden öbürüne gitmek zorunda olanları kapsamıyordu.

23 Mart: İtalya Başbakanı Giuseppe Conte, yeni bir kararın altına imza atıyor ve yaşam için gerekli olan tüm acil ihtiyaçlar dışında tüm aktivitelerin kapatılması kararını genişleterek süreyi 3 Nisan'a kadar uzatıyordu. Bugüne kadar karakterlerindeki pozitiflikle ne olursa olsun, olanları yine de balkonlardan moral yükseltecek şarkılar söyleyerek karşılamaya çalışan İtalyanları hergün artan olum sayılarının da verdiği korku ve üzüntüyle sessizliğe gömüyordu.

29 Mart: Pandeminin başlangıcından bu tarihe kadar ölen doktor sayısı 50'yi geçiyordu. Bu sayısının yaklaşık yarısı aile hekimlerinden oluşuyordu.

10 Nisan akşamı Başbakan Conte, bütün kararların 3 Mayıs'a kadar uzatıldığını, ama 14 Nisan'dan itibaren bütün diğer aktivitelerde olduğu gibi gerekli korunma önlemleri alınarak, kitapçıların, bebek giysi ve temel ihtiyaçlarını satan dükkanların ve bazı bir kaç aktivitenin daha devreye girdiğini duyuruyordu.

Hükümet çalışma, toplum sağlığı, ekonomistler, sosyologlar ve sosyal güvenlik uzmanları ile birlikte 2. Faz olarak isimlendirdiği ve yavaş adımlarla bile olsa gündelik yaşama dönebilmenin kapılarının açılacağı dönemle ilgili çalışmalara başladığını açıklıyordu. Bu arada bütün ülke televizyonların başına kitlenmiş, verilen hasta, iyileşme, tampon, yoğun bakımda yatan hasta sayıları içinde kafası karmakarışık, sevinçle-üzüntüyü birlikte yaşıyor, anlamaya çalışıyor ama hükümetin kendilerinden hiçbirşey saklamadığından emin gözüküyorlardı.

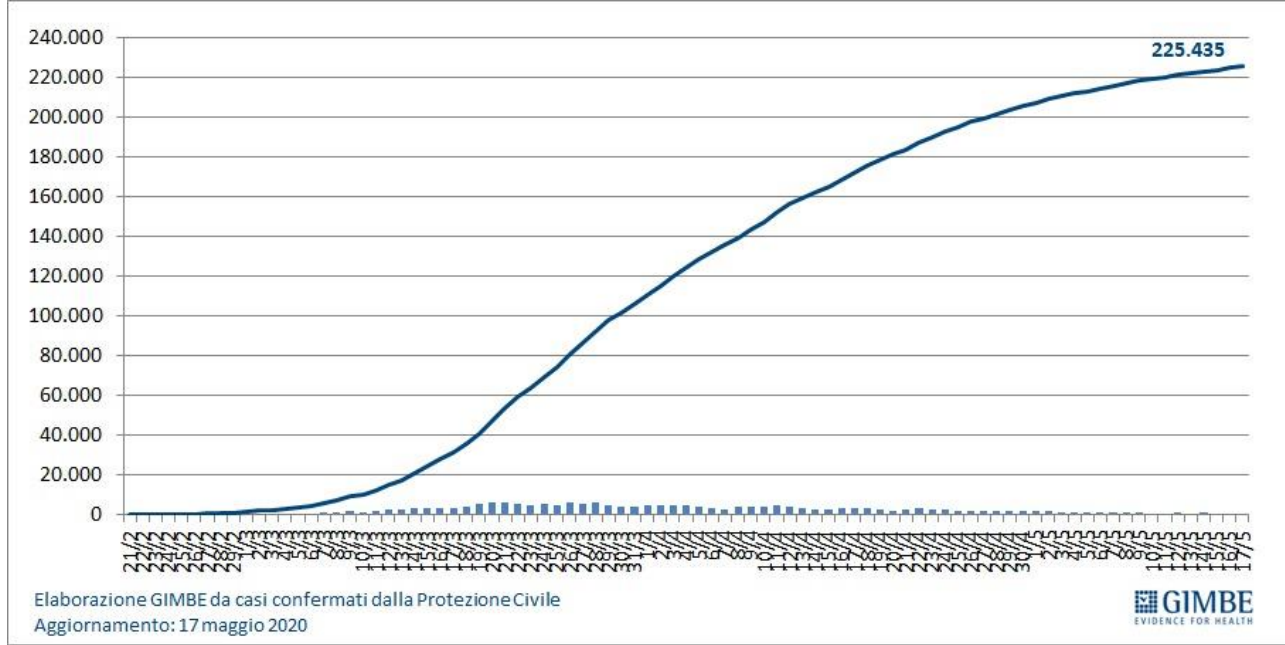
11 Nisan: Sağlık çalışanlarında ölüm sayısı 110 doktor ve 15 hemşire olarak bildiriliyor.

26 Nisan günü Başbakan Conte, bir basın açıklaması ile Covid-19 salgınında 2. Fazın getireceği yenilikleri açıklıyordu. Bu kararlara göre 4 mayıstan itibaren İtalya'da birçok aktivite, güvenlik önlemlerini almak kaydıyla gündelik yaşama dönebileceklerdi. Bazı küçük mekanlı aktiviteler için, hayata geçirilmesi çok zor da olsa, son günlerde azalan yeni hasta ve ölüm sayıları, en azından yaşanan karamsarlığı biraz olsun dağıtıyordu.

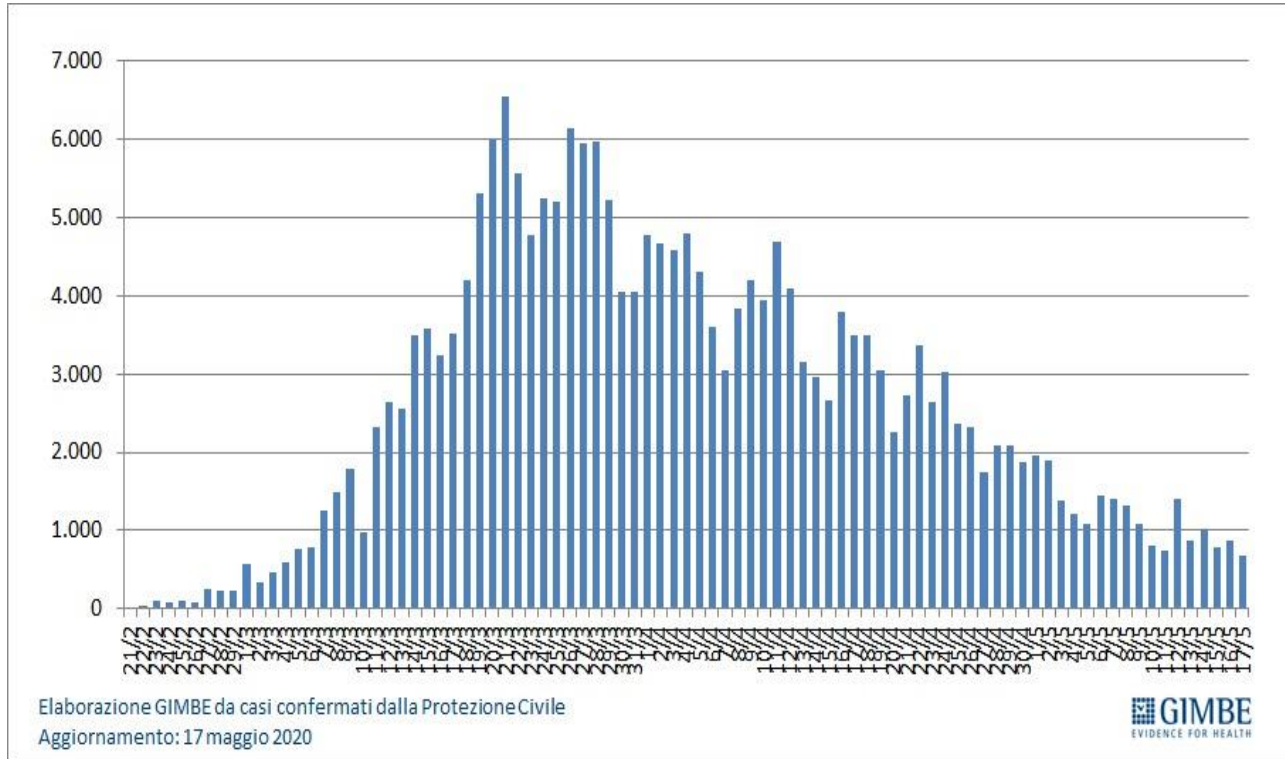
18 Mayıstan itibaren İtalya, restoranlar, barlar, plajlar, oteller, çiftlik turizmi, kuaförler, berberler, estetisyenler, havuzlar, spor salonları, kiliseler, camiler, sinagoglar da dahil olmak üzere kurullarla birlikte de olsa, yaşama dönme haberini alıyordu.

3 Hazirandan itibaren de, AT ülkeleri ve Schengen kapsamındaki ülkeler (Monako ve İsviçre dahil olmak üzere) turistik aktiviteye izin verileceği açıklıyordu. Şimdilik 15 hazirana kadar dünyanın geri kalanındaki ülkelere sınırların kapalı kalacağı AT kararı ile açıklıyordu.

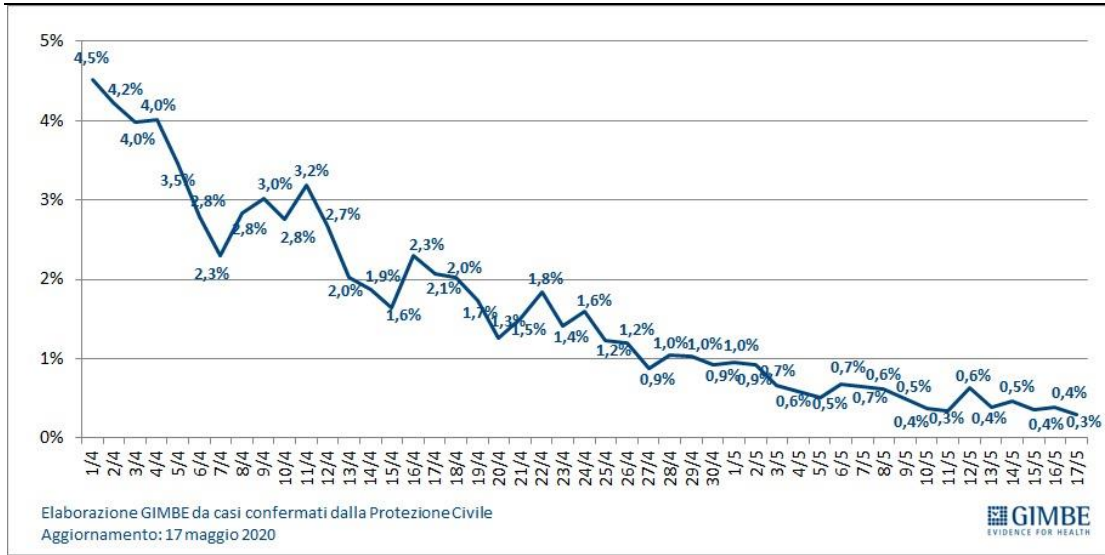
Pandeminin İtalyadaki Sonuçları (17 Mayıs 2020 itibariyle)

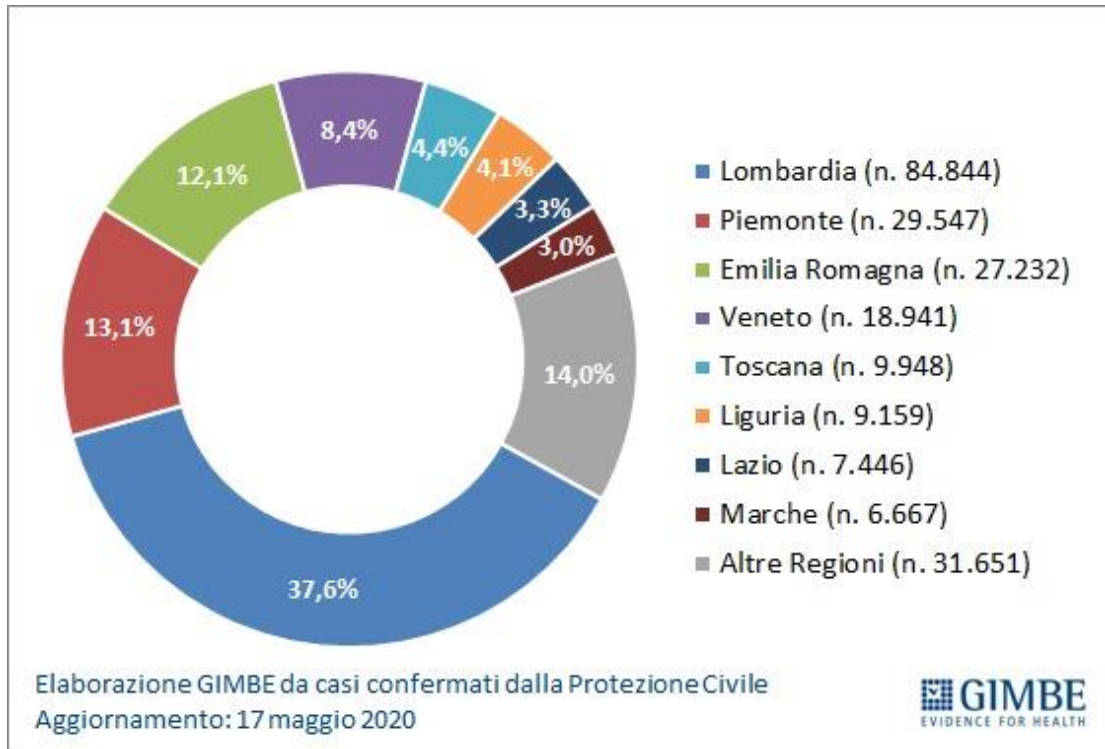
Grafik 1: Başlangıçtan bugüne virüse enfekte olan kişi sayısı

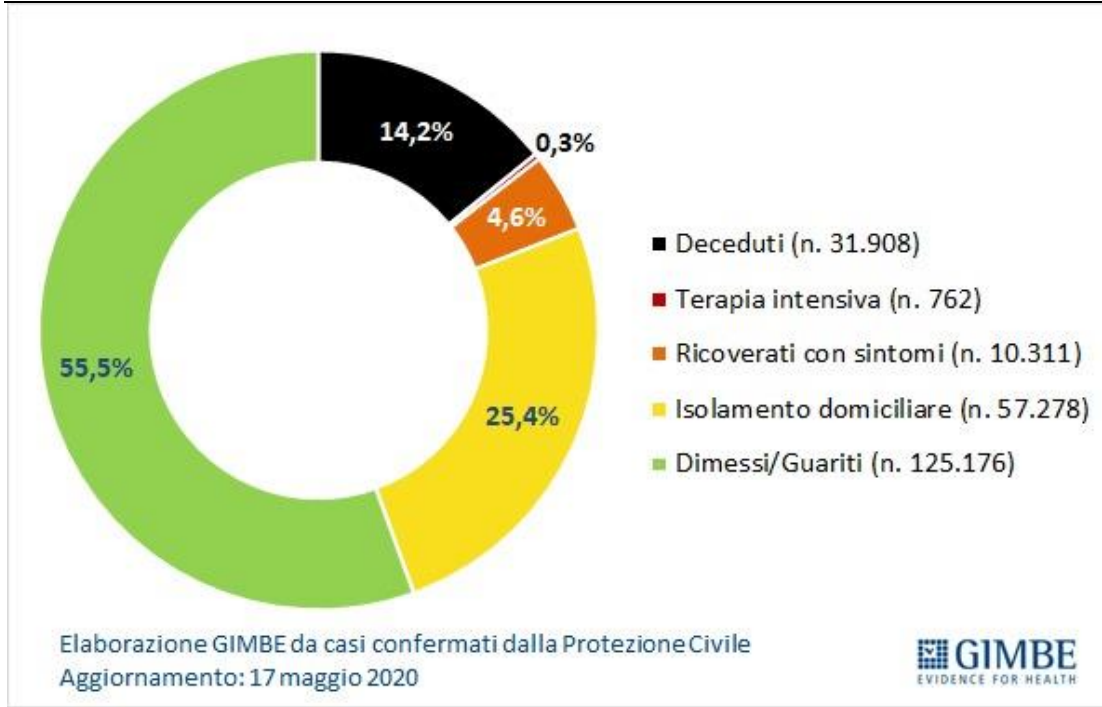
Grafik 2: İtalya'da başlangıçtan bugüne günlere göre hasta dağılımı ve "peak" dönemi

Grafik 3: Günlere göre hasta dağılımının bir önceki güne karşılaştırılması

Grafik 4: 17 Mayıs itibari ile bölgelere göre hasta dağılımı

Grafik 5: 17 Mayıs itibarı ile İtalya'da Covid-19

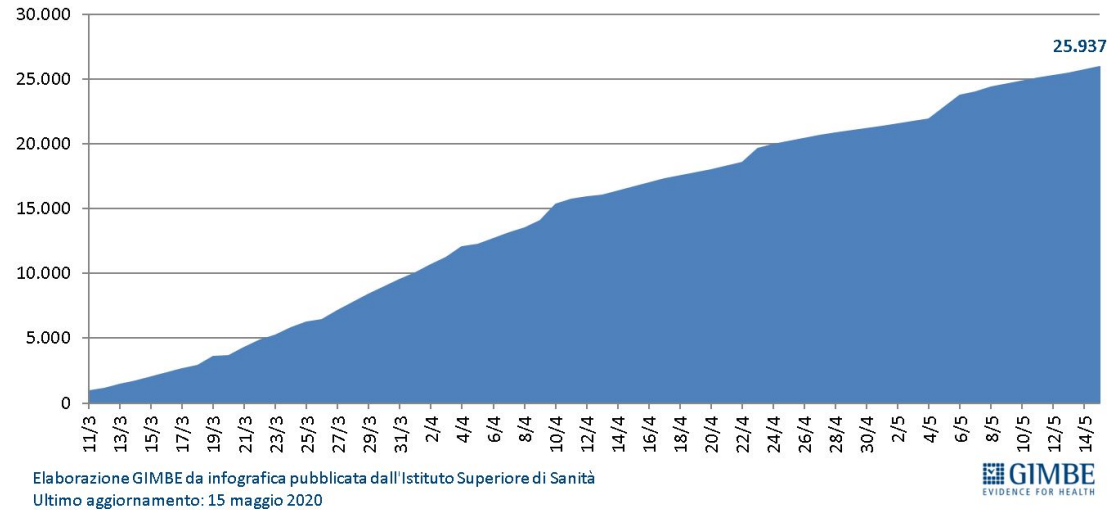
Toplam ölüm: 31.908

Yoğun bakımdaki hasta sayısı: 762

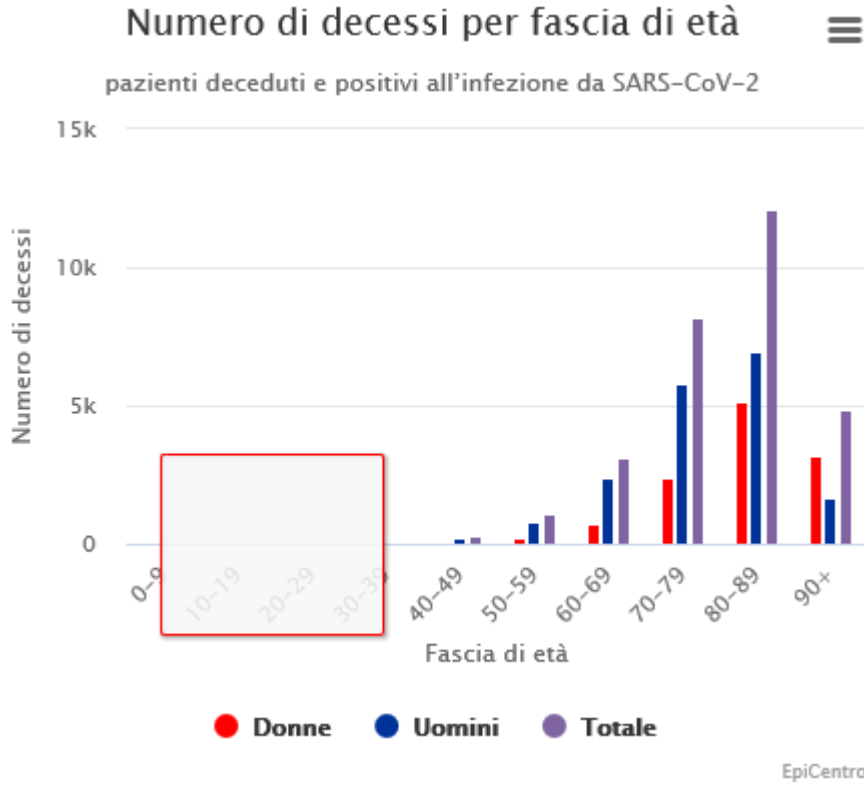
Hastanede yatan semptomlu hasta sayısı: 10.311

Evde izole hasta sayısı: 57,278

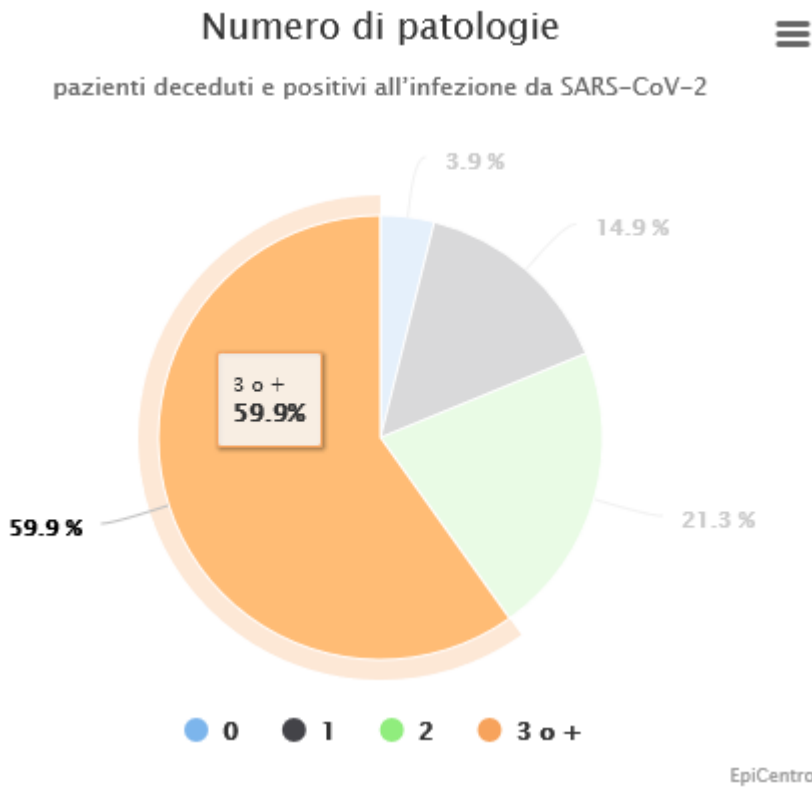
Taburcu ve iyileşen sayısı: 125.176

Grafik 6: İtalya'da SARS-CoV2 ile enfekte olan toplam sağlık çalışanı

Grafik 7: İtalya'da yaşlara göre ölüm oranları (kaynak ISS: Istituto Superiore Sanità)

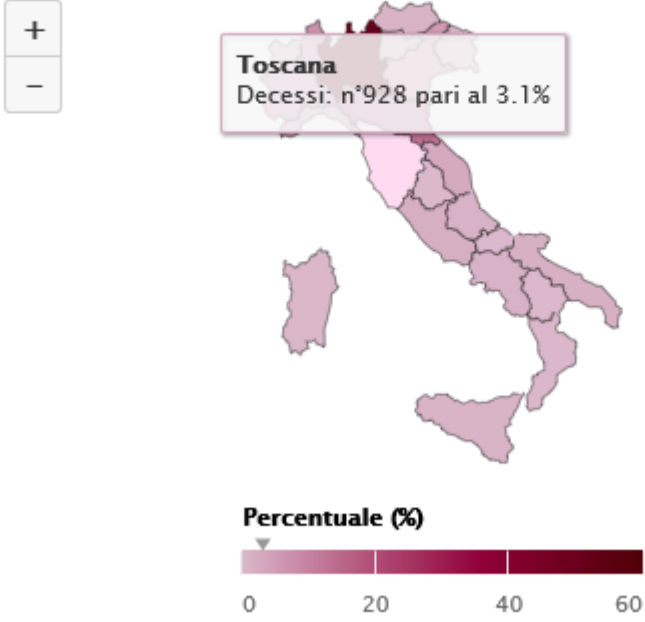

Grafik 8: İtalya'da Covid-19 teşhisi alan hastaların Comorbidite sayısı ve ölüm oranları (kaynak ISS: Istituto Superiore Sanità-Epicentro)

Distribuzione geografica dei decessi

pazienti deceduti e positivi all'infezione da SARS-CoV-2

Grafik 9: İtalya'da ölümlerin bölgelere göre dağılımı (Kaynak: Epicentro- Istituto Superior Sanita)

Teşekkür

Bu makalede kullanılan verilerin tümü İtalyan Sağlık Bakanlığı, Istituto Superiore Sanità, GIMBE (Evidence for Health), Protezione Civile onaylanmış verilerine dayanılarak hazırlanmıştır. Verilere ulaşmada desteğinden ötürü gazeteci arkadaşım Dott. Roberta Vena'ya teşekkür ederim.